

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 254/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej advokátom doc. JUDr. Branislavom Fridrichom, PhD., Advokátska kancelária Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, vedené pod sp. zn. Rvp 23419/2013 až sp. zn. Rvp 23447/2013 vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Cdo 286/2013, sp. zn. 6 Cdo 303/2013, sp. zn. 5 Cdo 284/2013, sp. zn. 5 Cdo 250/2013, sp. zn. 3 Cdo 200/2013, sp. zn. 3 Cdo 195/2013, sp. zn. 3 Cdo 212/2013, sp. zn. 3 Cdo 20/2013, sp. zn. 6 Cdo 293/2013, sp. zn. 6 Cdo 299/2013, sp. zn. 6 Cdo 309/2013, sp. zn. 6 Cdo 246/2013, sp. zn. 6 Cdo 307/2013, sp. zn. 6 Cdo 200/2013, sp. zn. 6 Cdo 210/2013, sp. zn. 6 Cdo 275/2013, sp. zn. 5 Cdo 94/2013, sp. zn. 6 Cdo 294/2013, sp. zn. 6 Cdo 314/2013, sp. zn. 6 Cdo 312/2013, sp. zn. 6 Cdo 304/2013, sp. zn. 4 Cdo 343/2013, sp. zn. 4 Cdo 285/2013, sp. zn. 5 Cdo 186/2013, sp. zn. 3 Cdo 251/2013, sp. zn. 3 Cdo 259/2013, sp. zn. 3 Cdo 257/2013, sp. zn. 1 Cdo 145/2013 a sp. zn. 3 Cdo 317/2013 a jeho uzneseniami sp. zn. 5 Cdo 286/2013, sp. zn. 6 Cdo 303/2013, sp. zn. 5 Cdo 284/2013, sp. zn. 5 Cdo 250/2013 z 10. októbra 2013, sp. zn. 3 Cdo 200/2013, sp. zn. 3 Cdo 195/2013, sp. zn. 3 Cdo 212/2013, sp. zn. 3 Cdo 20/2013 z 3. októbra 2013, sp. zn. 6 Cdo 293/2013,

sp. zn. 6 Cdo 299/2013, sp. zn. 6 Cdo 309/2013, sp. zn. 6 Cdo 246/2013, sp. zn. 6 Cdo 307/2013 z 9. októbra 2013, sp. zn. 6 Cdo 200/2013, sp. zn. 6 Cdo 210/2013, sp. zn. 6 Cdo 275/2013 z 26. septembra 2013, sp. zn. 5 Cdo 94/2013, sp. zn. 6 Cdo 294/2013, sp. zn. 6 Cdo 314/2013, sp. zn. 6 Cdo 312/2013, sp. zn. 6 Cdo 304/2013, sp. zn. 4 Cdo 343/2013 z 24. októbra 2013, sp. zn. 4 Cdo 285/2013 z 30. septembra 2013, sp. zn. 5 Cdo 186/2013 z 21. augusta 2013, sp. zn. 3 Cdo 251/2013, sp. zn. 3 Cdo 259/2013, sp. zn. 3 Cdo 257/2013 z 12. septembra 2013, sp. zn. 1 Cdo 145/2013 z 28. júna 2013 a sp. zn. 3 Cdo 317/2013 z 28. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 23419/2013 až sp. zn. Rvp 23447/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 23419/2013.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 18. decembra 2013 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSŤ, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Cdo 286/2013, sp. zn. 6 Cdo 303/2013, sp. zn. 5 Cdo 284/2013, sp. zn. 5 Cdo 250/2013, sp. zn. 3 Cdo 200/2013, sp. zn. 3 Cdo 195/2013, sp. zn. 3 Cdo 212/2013, sp. zn. 3 Cdo 20/2013, sp. zn. 6 Cdo 293/2013,

sp. zn. 6 Cdo 299/2013, sp. zn. 6 Cdo 309/2013, sp. zn. 6 Cdo 246/2013, sp. zn. 6 Cdo 307/2013, sp. zn. 6 Cdo 200/2013, sp. zn. 6 Cdo 210/2013, sp. zn. 6 Cdo 275/2013, sp. zn. 5 Cdo 94/2013, sp. zn. 6 Cdo 294/2013, sp. zn. 6 Cdo 314/2013, sp. zn. 6 Cdo 312/2013, sp. zn. 6 Cdo 304/2013, sp. zn. 4 Cdo 343/2013, sp. zn. 4 Cdo 285/2013, sp. zn. 5 Cdo 186/2013, sp. zn. 3 Cdo 251/2013, sp. zn. 3 Cdo 259/2013, sp. zn. 3 Cdo 257/2013, sp. zn. 1 Cdo 145/2013 a sp. zn. 3 Cdo 317/2013 a jeho uzneseniami sp. zn. 5 Cdo 286/2013, sp. zn. 6 Cdo 303/2013, sp. zn. 5 Cdo 284/2013, sp. zn. 5 Cdo 250/2013 z 10. októbra 2013, sp. zn. 3 Cdo 200/2013, sp. zn. 3 Cdo 195/2013, sp. zn. 3 Cdo 212/2013, sp. zn. 3 Cdo 20/2013 z 3. októbra 2013, sp. zn. 6 Cdo 293/2013, sp. zn. 6 Cdo 299/2013, sp. zn. 6 Cdo 309/2013, sp. zn. 6 Cdo 246/2013, sp. zn. 6 Cdo 307/2013 z 9. októbra 2013, sp. zn. 6 Cdo 200/2013, sp. zn. 6 Cdo 210/2013, sp. zn. 6 Cdo 275/2013 z 26. septembra 2013, sp. zn. 5 Cdo 94/2013, sp. zn. 6 Cdo 294/2013, sp. zn. 6 Cdo 314/2013, sp. zn. 6 Cdo 312/2013, sp. zn. 6 Cdo 304/2013, sp. zn. 4 Cdo 343/2013 z 24. októbra 2013, sp. zn. 4 Cdo 285/2013 z 30. septembra 2013, sp. zn. 5 Cdo 186/2013 z 21. augusta 2013, sp. zn. 3 Cdo 251/2013, sp. zn. 3 Cdo 259/2013, sp. zn. 3 Cdo 257/2013 z 12. septembra 2013, sp. zn. 1 Cdo 145/2013 z 28. júna 2013, sp. zn. 3 Cdo 317/2013 z 28. októbra 2013 (ďalej len „napadnuté konania“ a „napadnuté uznesenia“).

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v postavení žalobkyne v konaniach vedených Okresným súdom Bratislava I, Okresným súdom Bratislava II, Okresným súdom Bratislava V, Okresným súdom Malacky, Okresným súdom Pezinok, Okresným súdom Martin, Okresným súdom Košice I, Okresným súdom Košice II a Okresným súdom Trebišov (ďalej len „okresné súdy“), predmetom ktorých je náhrada majetkovej škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím, resp. nesprávnym úradným postupom okresných súdov, ktoré sú teda súčasne súdmi, ktoré sťažovateľke uvedenú škodu a nemajetkovú ujmu spôsobili. Na základe uvedeného sťažovateľka očakávala, že dôjde k vylúčeniu okresných súdov a spory budú prikázané inému vecne príslušnému okresnému súdu v obvode príslušného krajského súdu (ďalej len „príslušný krajský súd“).

Na základe skutočností uvedených sťažovateľkou v žalobných návrhoch okresné súdy svojimi rozhodnutiami zaviazali sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za vznesené námietky zaujatosti. Na základe odvolaní podaných sťažovateľkou, podstatou ktorých bolo jej tvrdenie o nepodaní námietky zaujatosti, príslušný krajský súd svojimi rozhodnutiami potvrdil rozhodnutia okresných súdov ako vecne správne.

Predmetné uznesenia príslušného krajského súdu napadla sťažovateľka dovolaniami, o ktorých rozhodol najvyšší súd napadnutými uzneseniami tak, že ich odmietol ako procesne neprípustné. V dovolaniach sťažovateľka namietala, že ako žalobkyňa nepodala návrh na začatie konania (za nepodanie návrhu považovala nepodanie námietky zaujatosti), hoci podľa zákona bol potrebný, a preto existuje dovolací dôvod podľa § 237 písm. e) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), súčasne sa jej odňala možnosť konať pred súdom, čo predstavuje dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP, a v jej veciach rozhodoval vylúčený sudca, čo je dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP, v spojení s § 237 písm. g) OSP.

Sťažovateľka v predostretej argumentácii uviedla, že napadnutými uzneseniami najvyšší súd porušil ňou označené práva, keď:

1. *„interpretoval a aplikoval § 237 písm. e) OSP na zistený skutkový stav bez existencie relevantných dôvodov nesprávne, v rozpore s právnou doktrínou a ustálenou justičnou praxou...“;*

2. *„spojil naplnenie § 237 písm. e) OSP výlučne s ust. § 79 ods. 1 OSP a na takto zvolenom princípe potom odmietol dovolanie sťažovateľa ako procesne neprípustné...“;*

3. neprihliadol na skutočnosť, že sťažovateľke sa odňala možnosť konať pred súdom vzhľadom na *„prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu“*, čo je v ustálenej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za zásah do právnej istoty;

4. jeho rozhodnutia trpia nedostatkom riadneho odôvodnenia, keď o merite veci bolo rozhodnuté odlišne od ustáleného právneho názoru vychádzajúceho z jeho vlastnej rozhodovacej praxe, čím sa sťažovateľke tiež odňala možnosť konať pred súdom;

5. nevysporiadal sa so skutkovými dôvodmi vylúčenia všetkých sudcov príslušného okresného súdu v zmysle § 14 ods. 1 OSP v súvislosti s tvrdením sťažovateľky, že v jej veciach rozhodoval vylúčený sudca.

Sťažovateľka vo vzťahu k odôvodneniu napadnutých rozhodnutí a konštatovaniu najvyššieho súdu, že nemohlo dôjsť k porušeniu práva na zákonného sudcu v jej veciach, ďalej uviedla, že *„trvá na tom, že objektívna námietka porušenia nestrannosti je dôvodná. Dôvodnosť námietky porušenia nestrannosti je závažne podporená tiež tým, že:*

a) pomer sudcu k veci, ktorý má za následok jeho zaujatosť, v danej veci vyplýva aj z právneho záujmu sudcu na prejednávanej veci, pretože môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutý vo svojich právach (ust. § 22 zákona č. 514/2003 Z. z.);

b) vylúčený je sudca preto, že získal o veci poznatky iným spôsobom, než z dokazovania na konaní (priamo výkonom funkcie sudcu na súde, ktorý škodu spôsobil);

c) do úvahy prichádza aj vzťah ekonomickej závislosti (zniženie rozpočtovaných prostriedkov súdu splnením povinnosti úhrady škody sťažovateľovi).“

V tejto súvislosti sťažovateľka ďalej argumentovala, že príslušný krajský súd nedostatočne vyhodnotil dôvody vylúčenia sudcov príslušného okresného súdu, pokiaľ ide o ich pomer k účastníkom konania z hľadiska objektívnej stránky zaujatosti, keďže podľa sťažovateľky *«„ekonomická závislosť“ okresného súdu (ako právnickej osoby, ktorého personálnu zložku tvoria aj sudcovia vykonávajúci súdnictvo) spočívajúca v náhrade škody a nemajetkovej ujmy»* zakladá pomer týchto sudcov k sťažovateľke ako účastníkovi konania, čo je dôvodom ich vylúčenia z prerokovania a rozhodovania daných vecí. Najvyšší súd tento postup príslušného krajského súdu podľa sťažovateľky neskúmal a v napadnutých uzneseniach ani žiadnym spôsobom nevysvetlil.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom a napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu, zruší napadnuté uznesenia a veci mu vráti na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutých konaniach a jeho napadnutými uzneseniami.

II.1 K bodu 1 výroku tohto uznesenia

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí na spoločné konanie, avšak v súlade s § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy primerane použiť na prípadné spojenie vecí § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 23419/2013 až sp. zn. Rvp 23447/2013, z ktorých vyplýva ich právna a skutková súvislosť, a prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a rozhodnutí najvyššieho súdu, proti ktorým tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, aplikujúc § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 112 ods. 1 OSP, tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

II.2 K bodu 2 výroku tohto uznesenia

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že preskúmavanie zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosti rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštalácie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je

zastupovať všeobecné sudy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 378/08) ďalej pripomína, že napadnuté rozhodnutie posudzuje iba z hľadiska kritérií ústavných predpisov a nimi garantovaných základných práv a slobôd. Vzhľadom na to nie je jeho úlohou do detailov preskúmať prípad z pozície v okolnostiach prípadu aplikovaných právnych noriem ani opätovne podrobiť revízií napadnutý rozsudok so zámerom „vylepšiť“ jeho odôvodnenie, prípadne zostaviť zoznam eventuálnych pochybení najvyššieho súdu, ak tieto nemajú takú relevanciu, ktorá by mohla spochybníť konformitu záverov napadnutého rozsudku s ústavou (IV. ÚS 270/09, IV. ÚS 27/2010).

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Zo sťažností a ich príloh vyplýva, že okresné sudy svojimi rozhodnutiami uložili sťažovateľke zaplatiť súdny poplatok za námietku zaujatosti v sume 66 € podľa položky č. 17 písm. a) „*sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb.*“. Proti týmto uzneseniam podala sťažovateľka odvolania, v ktorých poukázala na to, že námietky zaujatosti nepodala, a preto žiadala zrušiť uznesenia okresných súdov v celom rozsahu. Príslušné krajské sudy ako odvolacie sudy uznesenia okresných súdov potvrdili ako vecne správne, pričom v ich odôvodnení poukázali najmä na skutočnosť, že sťažovateľka vo svojich návrhoch na začatie konania žiadala o prikázanie jej vecí inému súdu prvého stupňa v obvode príslušného krajského súdu podľa § 12 ods. 1 OSP, pretože sudcovia jednotlivých okresných súdov sú podľa sťažovateľky vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí vzhľadom na ich pomer k veci a účastníkom konania, a teda vzniesla námietky zaujatosti. Nutná delegácia je totiž podľa názoru príslušného krajského súdu vždy dôsledkom vylúčenia všetkých sudcov podľa § 14 OSP, a to buď z dôvodu účastníkom konania vznesenej námietky zaujatosti alebo na tom základe, že samotní sudcovia sa cítia byť vo veci zaujatí. Na základe dovolaní podaných sťažovateľkou najvyšší súd rozhodol o ich odmietnutí z dôvodu procesnej neprípustnosti.

Sťažovateľka zastáva názor, že najvyšší súd napadnutými uzneseniami, ktorými odmietol dovolania podané sťažovateľkou, porušil ňou označené práva, keď arbitrárnym spôsobom interpretoval a aplikoval § 237 písm. e) a § 237 písm. g) OSP, ich odôvodnenie je nedostatočné, pretože z neho „*nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej*“.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná... súdom..., ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Z odôvodnenia napadnutých rozhodnutí vyplýva, že najvyšší súd posúdil prípustnosť dovolaní podaných sťažovateľkou z hľadiska § 239 ods. 1 a 2 OSP a dospel k záveru, že tieto prípustné na základe uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nie sú. Keďže v daných veciach prichádzala do úvahy prípustnosť dovolania, ak v konaniach došlo k niektorej z taxatívne vymenovaných procesných vád podľa § 237 OSP, pristúpil najvyšší súd k ich preskúmaniu. Keďže existencia procesných vád podľa § 237 písm. a) až d) a f) OSP nevyšla v dovolacom konaní najavo, najvyšší súd pristúpil k preskúmaniu sťažovateľkou namietanej existencie procesnej vady podľa § 237 písm. e) OSP, ktorú vyvodzovala z toho, že nepodala námietky zaujatosti, teda nepodala návrhy na začatie konania, hoci boli potrebné, a napriek tomu jej bola uzneseniami okresného súdu uložená povinnosť zaplatiť súdne poplatky za tieto procesné návrhy, čo bolo príslušným krajským súdom potvrdené ako správny procesný postup. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukázal na § 79 prvú vetu OSP, podľa ktorej sa konanie okrem prípadov vymedzených zákonom (tzv. nesporové konania) zásadne začína na návrh, ktorý sa v sporovom konaní označuje ako žaloba. Len zistenie tohto nedostatku zakladá zmätočnosť celého konania, a teda je aj dovolacím dôvodom podľa § 237 písm. e) OSP. So vznesením námietky zaujatosti zákon nespája účinok začatia ďalšieho samostatného konania, pretože ide o rozhodovanie o parciálnej otázke v rámci už prebiehajúceho konania, ktoré začalo podaním žaloby. Uvedené preto nemohlo mať za následok procesnú vadu uvedenú v § 237 písm. e) OSP, ako to namieta sťažovateľka.

Vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému dovolaciemu dôvodu podľa § 237 písm. g) OSP, a teda tvrdeniu, že v jej veciach rozhodovali vylúčení sudcovia, najvyšší súd, poukazujúc na znenie § 14 ods. 1 OSP (dôvody vylúčenia sudcu), ako aj na svoju predchádzajúcu judikatúru, podľa ktorej dôvodom na vylúčenie sudcu nie je sama skutočnosť, že sudca má prejednať a rozhodnúť vec, v ktorej žalovaným je súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnicstvo, posúdil aj túto námietku sťažovateľky ako neopodstatnenú.

Takéto odôvodnenie uznesení dovolacieho senátu najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne, či dokonca zjavne svojvoľné, ako to vidí sťažovateľka. Nie je úlohou ústavného súdu v konaní o sťažnosti rozvíjať, prípadne potvrdzovať správnosť

právnych záverov najvyššieho súdu. V súlade so sebaobmedzovaním vlastných zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré sú rovnako povolané chrániť základné práva a slobody, ústavný súd konštatuje, že v napadnutých rozhodnutiach najvyššieho súdu nevzhladol žiadnu skutočnosť, ktorá by mala alebo mohla mať za následok porušenie označených práv sťažovateľky. Napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu sú náležite odôvodnené, ich záverom nechýba predchádzajúca logická interpretácia príslušných právnych noriem a nemožno ich považovať za zjavne svojvoľné.

Ústavný súd nezistil, že by najvyšší súd v napadnutých rozhodnutiach použil takú interpretáciu a aplikáciu právnych noriem, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy. Rovnako nezistil, že by dôvody, na ktorých sú založené súdne rozhodnutia, absentovali, boli zjavne protirečivými alebo popierali pravidlá formálnej alebo právnej logiky a závery najvyššieho súdu nie sú zjavne jednostranné a ani v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti.

Základné právo na súdnu ochranu uvedené v čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena právo na úspech v konaní pred súdom (II. ÚS 4/94, I. ÚS 40/95). Ústavno-súdna korekcia rozhodovacej činnosti všeobecných súdov v prípade sťažovateľky by teda bola možná len v tých prípadoch, ak by konanie a rozhodnutie všeobecného súdu priamo zasahovalo do práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy). K porušeniu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu, resp. analogického práva na spravodlivý proces podľa dohovoru by mohlo dôjsť rozhodnutím všeobecného súdu nielen tým, keby tento fakticky odňal možnosť komukoľvek domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (napr. II. ÚS 8/2001), ale aj tým, keby tento súd rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (napr. I. ÚS 241/07), alebo vtedy, ak by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. III. ÚS 264/05). Ústavný súd nezistil žiadnu z týchto ani inú tu výslovne neuvedenú skutočnosť, ktorá by napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu robila ústavne neakceptovateľnými, a teda vyžadujúcimi ústavno-súdnu korekciu z dôvodu zásahu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd konštatuje, že je nepochybné, že povinnosťou najvyššieho súdu bolo v predmetných veciach skúmať, či sú splnené všetky zákonné podmienky pre prípustnosť dovolaní podaných sťažovateľkou. Sťažovateľka, ktorá bola kvalifikovane zastúpená v konaní pred všeobecnými súdmi, vo svojich sťažnostiach neuviedla žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že napadnuté uznesenia najvyššieho súdu sú postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali záver o ich zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a v konečnom dôsledku o porušení označených práv sťažovateľky, tak ako to tvrdila vo svojej sťažnosti. Skutočnosť, že najvyšší súd kvalifikoval dovolania sťažovateľky ako neprípustné a že pritom vyslovil právny názor, s ktorým sa sťažovateľka nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa označeného článku ústavy a dohovoru.

Sťažovateľka v sťažnostiach tiež poukázala aj na rozdielnosť prístupu najvyššieho súdu k rozhodovaniu v obdobných veciach.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína svoj právny názor, podľa ktorého právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

Z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva *Beian v. Rumunsko* (č. 1) zo 6. 12. 2007 vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

Ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky považuje za potrebné zopakovať svoj ustálený právny názor, podľa ktorého mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Práve plénum a kolégiá najvyššieho súdu sú oprávnené odstraňovať nejednotnosť výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov tak, aby sa chránili okrem iného aj legitímne očakávania účastníkov súdnych konaní. Ústavný súd však vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutých uznesení prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľky za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné tieto rozhodnutia hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosti sťažovateľky pri ich predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnené.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnostiach nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2014